

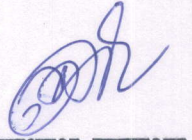
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(शास्त्रीय व्याकरणम्)

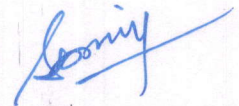
- ✓ १. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
- ✓ २. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
- ✓ ३. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

for
विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

नाम: जगन्नाथ सिंह

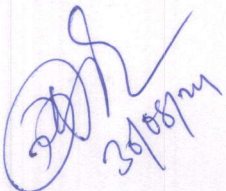
दिनांक: 20/08/2024

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

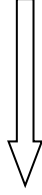

20/08/24

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

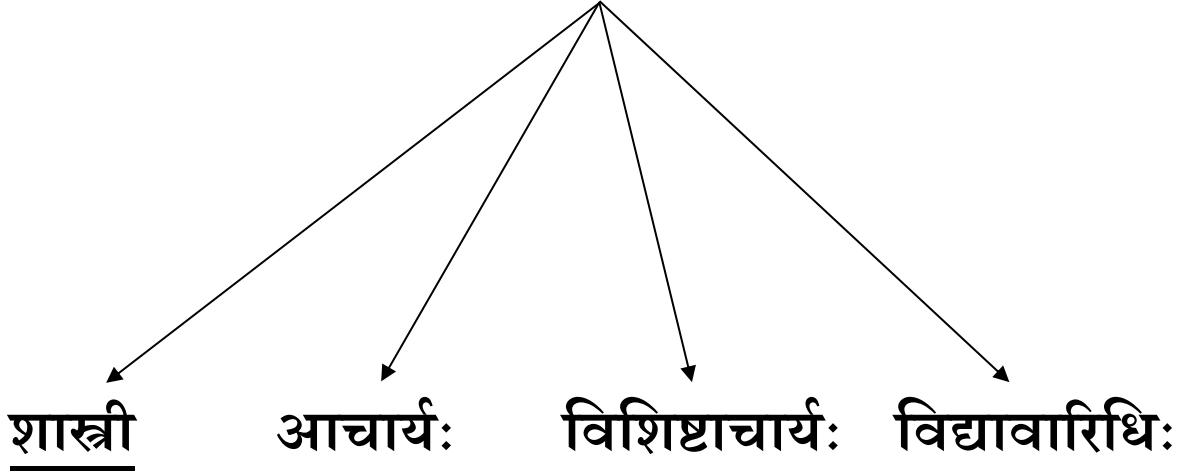
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली

व्याकरणविभागः

उपाधिकार्यक्रमाः

शास्त्री (त्रिवर्षीयस्नातकः) व्याकरणोपाधिकार्यक्रमविवरणम्

शास्त्रिपाठ्यक्रमपरिणामाः
Course Outcomes for Shastri/(B.A.) Programme.

❖ शास्त्री (त्रिवर्षीयस्नातकः/B.A.) प्राचीनव्याकरणपाठ्यक्रमस्यान्ते छात्रः-

पाठ्यक्रमः	पाठ्यक्रमपरिणामाः
CCPV – 01 शब्दशास्त्रीयसंज्ञापरिभाषादिसूत्राणां प्रबोधः	CO-1 संज्ञाप्रकरणे प्रदत्तानां संज्ञानां स्वरूपं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-2 परिभाषाणां स्वरूपं ज्ञातुं क्षमो भविष्यति । CO-3 संज्ञापरिभाषासूत्राणां स्मरणं कृत्वा तेषां यथोचितस्थाने प्रयोगं विधास्यति । CO-4 विविधानां संज्ञानां परिभाषाणाञ्च भेदपुरस्सरं व्याख्यां विधास्यति ।
CCPV – 02 चतुर्विधसमासकारकोपपदविभक्तिपरिज्ञानम्	CO-1 अव्ययीभावतत्पुरुषादीनां समासानां विधायकसूत्राणि स्मरिष्यति । CO-2 चतुर्विधसमासविधिं परिज्ञाय उदाहरणानि च ज्ञास्यति । CO-3 षट्कारकविभक्तीनामर्थं विज्ञाय विभक्तिषु पारस्परिकं ज्ञातुं सक्षमो भविष्यति । CO-4 उपपदविभक्तीनां स्वरूपं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-5 चतुर्विधसमासकारकोपपदविभक्तीनाम् उदाहरणानि सम्यग् ज्ञात्वा तेषां वाक्यप्रयोगे क्षमो भविष्यति ।
CCPV – 03 सनाद्यन्तधातुवृत्तिपरिज्ञानं कृत्संज्ञकादिप्रत्ययकौशलम्	CO-1 प्रत्ययस्य परिभाषां ज्ञास्यति । CO-2 सनाद्यन्तधातूनां विषये ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-3 कृत्प्रत्ययान्तानां शब्दानाम् अर्थं विज्ञाय तेषां कृत्प्रत्ययान्तानां शब्दानां प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति । CO-4 कृत्प्रत्ययान्ताम् अर्थं ज्ञात्वा तदन्तानां शब्दानां प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति, नूतनोदाहरणानि च निर्मातुं सक्षमो भविष्यति ।

<p style="text-align: center;">CCPV – 04 कृदन्ततिङन्तशब्दसाधनप्रबोधनम्</p>	<p>CO-1 कृत्प्रत्ययैः निष्पादितानां शब्दानाम् अवबोधे समर्थो भूत्वा तेषां वाक्ये प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति । CO-2 लृडादिप्रत्ययानां तदर्थानाञ्च विषये परिज्ञानं भविष्यति । CO-3 तिङन्तशब्दसाधनविधिं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-4 विविधार्थेषु भावकर्मादिषु विहितेषु प्रत्ययेषु परस्परं भेदं कृत्वा तेषां प्रयोगकौशले सक्षमो भविष्यति । CO-5 कृत्तिङ्प्रत्ययविधायकानां सूत्राणां व्याख्यां कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 05 अपत्यार्थकशैषिकादितद्धितप्रत्ययप्रबोधः</p>	<p>CO-1 अपत्यार्थकशैषिकादितद्धितप्रत्ययान्तानां शब्दानां सिद्धिप्रक्रियां ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-2 अपत्यादिषु अर्थेषु जायमानानां प्रत्ययानां परस्परं भेदं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-3 तद्धितप्रत्यययुक्तशब्दान् स्वभाषणे प्रयोक्तुं समर्थो भविष्यति । CO-4 प्रकरणे समागतानां सूत्राणां व्याख्यां कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 06 विविधतद्धितप्रत्यायान्तशब्दपरिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 प्रोक्तार्थकशैषिकप्रत्ययान् ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-2 प्रकरणे समागतानां सूत्राणां स्मरणे क्षमो भविष्यति । CO-3 ठगादिप्रत्ययान् तदर्थानाञ्च ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-4 अस्मिन् प्रकरणे समागतानि उदाहरणानि ज्ञात्वा नूतनोदाहरणानि साधयितुं प्रयोक्तुं च समर्थो भविष्यति । CO-5 प्रकरणस्थानां सूत्राणां व्याख्यां कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>

<p style="text-align: center;">CCPV – 07</p> <p style="text-align: center;">वैयाकरणभूषणसारानुसारं धात्वर्थलकारार्थयोः परिशीलनम्</p>	<p>CO-1 धातोः के-के अर्थाः भवन्ति? इति ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-2 धात्वर्थविषये व्याकरणातिरिक्तं मतं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-3 प्रत्येकं लकारः कस्मिन्नर्थे भवति? इति सुस्पष्टतया अवबोद्धुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-4 लकाराणाम् अर्थं विज्ञाय तेषां यथोचितार्थे प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-5 धात्वर्थलकारार्थविषये व्याख्यां कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 08</p> <p style="text-align: center;">हिताद्यर्थकच्छादिप्रत्ययानां परिज्ञानम्, मतुबर्थीयप्रत्ययपरिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 हिताद्यर्थकप्रत्ययविधायकसूत्राणां स्मरणं विधास्यति ।</p> <p>CO-2 मतुबर्थप्रत्ययविधायकसूत्राणां स्मरणं विधास्यति ।</p> <p>CO-3 हिताद्यर्थक-भवनाद्यर्थक-अर्हत्याद्यर्थक-प्रत्ययैः निष्पादितान् शब्दान् ज्ञातुं तेषां प्रयोगं कर्तुं च समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-4 विविधार्थेषु विहितेषु प्रत्ययेषु भेदं कृत्वा तेषां व्याख्यां कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-5 तद्धितप्रत्ययान्तानां पदानां प्रयोगं विधाय संस्कृतभाषणे कुशलो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 09</p> <p style="text-align: center;">प्राग्दिशीयसमासान्तादिप्रत्ययप्रबोधः</p>	<p>CO-1 प्राग्दिशीयप्रत्ययान् ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-2 स्वार्थिकप्रत्ययान् ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-3 समस्तपदेषु प्रत्ययाः कुत्र-कुत्र भवन्ति? इति ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-4 समासेषु प्रत्यययोजनानन्तरं शुद्धं रूपं किं निष्पद्यते? इति ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p>

<p style="text-align: center;">CCPV – 10 वैयाकरणभूषणसारग्रन्थानुसारं सुबर्थनामार्थादिपरिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 सुप्रत्ययानां कोऽर्थः? इति ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-2 सप्तविधकर्म, कर्तुःस्वरूपम्, अपादानादि-कारकाणां स्वरूपम् इत्यादि ज्ञातुं सक्षमो भविष्यति । CO-3 जात्यादिविषयकप्रातिपदिकार्थम् अवबोद्धुं समर्थो भविष्यति । CO-4 समासशक्तिविषये ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-5 सुबर्थ-नामार्थ-समासशक्तिविषये व्याख्यां शास्त्रार्थं च कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 11 सम्प्रसारणसन्ध्यादिविधिपरिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 सम्प्रसारणविधिविधायकानि सूत्राणि स्मरिष्यति । CO-2 सम्प्रसारणकार्यं सम्यक्तया अवबोद्धुं समर्थो भविष्यति । CO-3 विविधसन्धिविधायकसूत्राणां स्मरणं विधास्यति । CO-4 विविधसन्धिस्वरूपं समीचीनतया विज्ञाय सन्धिप्रयुक्तपदानां प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति । CO-5 गद्य-पद्यकाव्यपठनावसरे समागतानां सन्धिप्रयुक्तपदानां विच्छेदं कर्तुम् उचितशब्दार्थं च विधातुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 12 दीर्घादिविधिपरिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 दीर्घस्वरविधायकानि सूत्राणि ज्ञात्वा तेषां प्रयोगसाधुत्वावसरे प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति । CO-2 ह्रस्वविधिविधायकानि सूत्राणि ज्ञात्वा तेषां पदसाधुत्वावसरे प्रयोगं कर्तुं शक्यति । CO-3 भाधिकारपठितविविधादेशानां विषये सम्यग् ज्ञास्यति । CO-4 अङ्गाधिकारपठितदीर्घादेशानां विषये सम्यग् ज्ञास्यति । CO-5 ह्रस्वदीर्घादेशानां शब्दसिद्धयवसरे सम्यक् प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति ।</p>

<p style="text-align: center;">DSE – 01</p> <p>लघुसिद्धान्तकौमुद्यनुसारं संज्ञासन्धिविधिप्रबोधनम्</p>	<p>CO-1 लघुसिद्धान्तकौमुद्यां प्रदत्तानां संज्ञानां स्वरूपं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-2 परिभाषाणां स्वरूपं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-3 संज्ञापरिभाषासूत्राणि संस्मृत्य तेषां यथोचितस्थाने प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति ।</p> <p>CO-4 स्वरव्यञ्जनादिसन्धिस्वरूपं ज्ञास्यति । गद्य-पद्यकाव्यपठनावसरे सन्धीनां प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति ।</p> <p>CO-5 सन्धिविधायकसूत्राणां व्याख्यां कर्तुं क्षमो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">DSE – 02</p>	<p>CO-1 त्रिषु लिङ्गेषु विविधशब्दरूपाणि साधयितुं तेषां प्रयोगं च कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-2 षड्विङ्गप्रकरणं पठित्वा कस्यापि प्रातिपदिकस्य रूपाणि निर्मातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-3 षट्कारकाणि पठित्वा वाक्यनिर्माणं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।</p> <p>CO-4 संस्कृतभाषां सम्यक्तया वक्तुं शक्यति ।</p> <p>CO-5 उपपदविभक्तीनां प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">CCPV – 13</p> <p>अङ्गाधिकारपठितविविधशब्दशास्त्रीयविधिसूत्राणां परिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 अन-अक-आयनादिविधादेशाः कुत्र भवन्ति? इति ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।</p> <p>CO-2 वृद्ध्यादेशविषये सुतराम् अवबोधं विधास्यति ।</p> <p>CO-3 पूर्वोत्तरपदवृद्धिविषये सम्यग् ज्ञास्यति ।</p> <p>CO-4 ह्रस्वविधिविधायकानि सूत्राणि ज्ञास्यति ।</p> <p>CO-5 अन-अक-आयनादिविधादेशविधिः, वृद्ध्यादेशविधिः, ह्रस्वविधिः - इत्यादिविधीनां शब्दसाधुत्वावसरे साधुतया प्रयोगं विधास्यति, पदनिर्माणं कर्तुं च शक्यति ।</p> <p>CO-6 पदानां प्रक्रियापक्षं संयक्तया ज्ञास्यति ।</p>

<p style="text-align: center;">CCPV – 14 विसर्जनीयषत्वणत्वादिविधिपरिज्ञानम्</p>	<p>CO-1 विसर्गविधिप्रतिपादकानां सूत्राणां स्मरणं विधास्यति । CO-2 षत्वविधिप्रतिपादकानां सूत्राणां स्मरणं विधास्यति । CO-3 विसर्ग-षत्व-णत्वादिविधीनां प्रयोगस्य साधुत्वावसरे प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति । CO-4 उपर्युक्तविधीनां व्याख्यां कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">DSE – 03</p>	<p>CO-1 भ्वाद्यदाद्यादिविधप्रकरणसूत्राणां स्मरणं करिष्यति । विविधधातुरूपाणां साधुत्वावसरे सूत्राणां प्रयोगं कर्तुं क्षमो भविष्यति । CO-2 दशगणीयधातुरूपसिद्धिप्रक्रियां पठित्वा धातुरूपेषु भेदं कृत्वा समर्थो भविष्यति । CO-3 धातुरूपाणि साधयितुं सक्षमो भविष्यति । CO-4 समासविधायकसूत्राणां स्मरणं करिष्यति । CO-5 समासप्रकरणं पठित्वा समासेषु परस्परं भेदं कर्तुं शक्यति । CO-6 संस्कृतभाषाभाषणावसरे समस्तपदानां प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।</p>
<p style="text-align: center;">DSE – 04</p>	<p>CO-1 कृत्प्रत्यायान्तशब्दानां सिद्धिप्रक्रियां ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-2 तद्धितप्रत्यायान्तशब्दानां सिद्धिप्रक्रियां ज्ञातुं समर्थो भविष्यति । CO-3 कृत्तद्धितप्रत्ययान्तान् शब्दान् पठित्वा ज्ञात्वा च संस्कृतशब्दकोषं वर्धयितुं शक्यति । CO-4 कृत्तद्धितप्रत्ययान्तानां शब्दानां प्रयोगं कुर्वन् स्वभाषाकौशले विकासं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।</p>

कार्यक्रमस्य विशिष्टपरिणामाः (PSO)

Programme Specific Outcomes for Shastri/B.A.

➤ शास्त्री (त्रिवर्षीयस्नातकः/B.A.) प्राचीनव्याकरणकार्यक्रमस्यान्ते छात्रः-

1. व्यापकस्तरे व्याकरणशास्त्रीयसिद्धान्तानां परिज्ञानं करिष्यति ।
2. व्याकरणस्य प्राचीनग्रन्थस्थगूढविषयाणां ज्ञानं भविष्यति ।
3. व्याकरणशास्त्रीयप्राचीननवीनमतभेदं कर्तुं शक्यति ।
4. व्याकरणशास्त्रस्याधिगमनेन सकलसंस्कृतसाहित्यस्य सरलतया अवबोधं कर्तुं शक्यति ।
5. संस्कृतभाषायां अनुसन्धानकर्मणि च प्राविण्यं प्राप्तुं समर्थो भविष्यति ।
6. कारक-समास-कृत्-तद्धित-तिङन्तादिप्रकरणविशेषान् सम्यक् ज्ञात्वा संस्कृतभाषायां साहित्ये च दक्षतां प्राप्तुं शक्नोति ।
7. संस्कृतसाहित्यस्य लेखनं, निबन्धलेखनं, काव्यरचनां च कर्तुं शक्यति ।
8. पौरोहित्यकर्मणि संकल्पादिषु क्रियायां यथायथं विभक्तिं परिणमयितुं समर्थो भविष्यति तेन समग्रकर्मफलं प्राप्तुं शक्यति ।
9. व्याकरणशास्त्रस्याधिगमनेन आयुर्वेदादिग्रन्थेषु निहितस्य समाजोपयोगिज्ञानस्य लोकेषु सम्प्रसारणं कर्तुं शक्यति ।
10. वैदिकमन्त्राणां श्लोकानां च उच्चारणकौशले समर्थो भविष्यति ।

शास्त्रीकार्यक्रमपरिणामाः
(Programme Outcomes For Shastri/B.A.)

➤ शास्त्री (त्रिवर्षीयस्नातकः/B.A.) प्राचीनव्याकरणकार्यक्रमस्यान्ते छात्रः –

PO 1 - समीक्षात्मकगहनमध्ययनम् –

- समीक्षात्मकमध्ययने दक्षो भविष्यति ।
- विभिन्नव्याख्याशैलीनां परिचयं प्राप्स्यति ।

PO 2 – सम्प्रेषणकौशलम् –

- लिखित-मौखिकरूपेण परस्परं सम्वादं कर्तुं पारयति ।
- भाषणादिषु नैपुण्यमवप्नोति ।

PO 3 – ज्ञानसञ्चयः –

- ज्ञानस्य वर्तमानस्थितेः अध्ययनं करिष्यन्ति ।
- बहुविषयकाधिगमक्षमता ।
- अन्यविषयाणां कार्येषु परिचिताः भविष्यन्ति ।

PO 4 – अनुसन्धानस्याभिक्षमता –

- उपयुक्तानुसन्धानस्रोतानामभिज्ञानं मूल्याङ्कनकरणम् ।
- अनुसन्धानपद्धतेः विशेषाध्ययनम् ।
- शोधान्वेषणाय कौशलप्राप्तिकरणम् ।

PO 5 - व्याकरणस्य मानकग्रन्थानां समीक्षणम् –

- व्याकरणस्य मानकग्रन्थानां समीक्षा ।
- व्याकरणसम्बन्धितग्रन्थानामालोडनम् ।
- प्राचीनार्वाचीनव्याकरणविषयकग्रन्थानां समीक्षात्मकमध्ययनम् ।
- व्याकरणस्य विविधग्रन्थानां परिज्ञानम् ।

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-01

सत्रम् – प्रथमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) प्रथमोध्याय: – काशिका	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	प्रथमः पादः	<ul style="list-style-type: none">गुण-वृद्धि-संयोग-अनुनासिक-प्रगृह्यादीनां शब्दशास्त्रीयविशिष्टसंज्ञानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।अष्टाध्याय्याः पादक्रमं वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	द्वितीयः पादः	<ul style="list-style-type: none">डित्-किद्धावविषये वक्तुं सक्षमो भविष्यति ।ह्रस्वदीर्घादिसंज्ञानाम् उदात्तादिस्वराणां च विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।समासे प्रयुक्तानाम् उपसर्जनसंज्ञानां प्रातिपदिकसंज्ञानां च विशिष्टनियमान् वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	तृतीयः पादः	<ul style="list-style-type: none">धात्वादीनां विशिष्टसंज्ञानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।अर्थपदसन्निधेः आत्मनेपदिधातूनां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।आत्पनेपद-परस्मैपदानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	चतुर्थः पादः	<ul style="list-style-type: none">नदी-धि-लघु-दीर्घ-अङ्ग-पदादीनां विशिष्टसंज्ञानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।निपातसंज्ञायाः, तदन्तर्गतायाः गतिसंज्ञायाश्च विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।कर्मप्रवचनीयसंज्ञायाः, तिङन्ते प्रयुक्तानां पुरुषवचनादिसंज्ञानां च विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभागः

पत्रम् – MC-02

सत्रम् – प्रथमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) द्वितीयोध्यायः-काशिका	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	समर्थः पदविधिः 2/1/1 – कडाराः कर्मधारये 2/2/38	<ul style="list-style-type: none">समासस्य लक्षणं स्वरूपं भेदांश्च वक्तुं समर्थो भविष्यति ।अव्ययीभावसमासप्रयुक्तपदानां प्रयोगे समर्थो भविष्यति ।तत्पुरुष-बहुव्रीहि-द्वन्द्वसमासविषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	अनभिहिते 2/3/1 – चतुर्थी चाशिष्यायुष्यमद्रभद्रकुशलसुखार्थहितैः 2/3/73	<ul style="list-style-type: none">कारकस्य लक्षणं तद्भेदांश्च वक्तुं समर्थो भविष्यति ।उपपदविभक्तीनां प्रयोगे समर्थो भविष्यति ।कारकविभक्तीनां शेषषष्ठीविभक्तीनाञ्च विषये ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	द्विगुरेकवचनम् 2/4/1 – द्वितीयाटौस्वेनः 2/4/34	<ul style="list-style-type: none">एकवद्भावादीनां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।अन्वादेशादिविषये व्याख्यातुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	आर्धधातुके 2/4/35 – लुटः प्रथमस्य डारौरसः 2/4/85	<ul style="list-style-type: none">आर्धधातुकाधिकारे पठितानां विविधादेशानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।सुबादीनां लुग्विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-03

सत्रम् – द्वितीयसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) तृतीयोध्यायः-काशिका (प्रथमद्वितीयपादौ)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	प्रत्ययः 3/1/1 – चित्याग्निचित्ये च 3/1/132	<ul style="list-style-type: none">सनाद्यन्तधातुप्रयुक्तप्रयोगानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।धातुषु सिजाद्यादेशानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।धात्वधिकारे पठितानां कृत्यादिसंज्ञकप्रत्ययानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	ण्वुल्लुचौ 3/1/133 – उग्रम्पश्येरम्मदपाणिन्धमाश्च 3/2/37	<ul style="list-style-type: none">कर्त्रर्थे विहितानां तृजादिप्रत्ययानां प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।कर्मार्थप्रत्ययानाम् उपपदप्रत्ययानां च प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20
03	प्रियवशे वदः खच् 3/2/38 – स्थः क च 3/2/77	<ul style="list-style-type: none">खजादिप्रत्ययान् अनुप्रयोक्तुं शक्यति ।वाक्येषु क्तिबादिप्रत्ययानान् प्रयोक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	सुप्यजातौ णिनिस्ताच्छील्ये 3/2/78 – मतिबुद्धिपूजार्थेभ्यश्च 3/2/188	<ul style="list-style-type: none">ताच्छील्यार्थेषु विहितानां प्रत्ययानां प्रयोगे समर्थो भविष्यति ।‘भूते’ इत्यधिकारे पठितानां विविधप्रत्ययानां प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।लकारादिविषयकाणां प्रत्ययानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-04

सत्रम् – द्वितीयसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) तृतीयोध्यायः-काशिका (तृतीयचतुर्थपादौ)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	उणादयो बहुलम् 3/3/1 – कर्मण्यधिकरणे च 3/3/93	<ul style="list-style-type: none">तुमुन्-ण्वुल्प्रत्यययुक्तपादानि अनुप्रयोक्तुं समर्थो भविष्यति ।'भावे' इत्यधिकारे पठितानां घञादिप्रत्ययानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	स्त्रियां क्तिन् 3/3/94 – अनवक्लृप्त्यमर्षयोरकिंवृत्तेऽपि 3/3/145	<ul style="list-style-type: none">क्तिनादिप्रत्ययानां विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।ल्युडादिप्रत्ययान् अनुप्रयोक्तुं शक्यति ।	1	15	20
03	किंकिलास्त्यर्थेषु लट् 3/3/146 – समानकर्तृकयोः पूर्वकाले 3/4/21	<ul style="list-style-type: none">लृडादिप्रत्ययानां विषये विषये वक्तुं समर्थो भविष्यति ।तुमुनादिप्रत्ययान् अनुप्रयोक्तुं समर्थो भविष्यति ।धात्वर्थसम्बन्धसूचकानां प्रत्ययानां प्रयोगे शक्तो भविष्यति ।	1	15	20
04	आभीक्ष्ये णमुल् च 3/4/22 – छन्दस्युभयथा 3/4/117	<ul style="list-style-type: none">णमुलादिप्रत्ययानां प्रयोगे समर्थो भविष्यति ।'लस्य' इत्यधिकारे पठितानां विविधलकाराणाम् अनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-05

सत्रम् – तृतीयसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) चतुर्थोध्यायः-काशिका	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	(प्रथमः पादः) स्त्रीप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">टाप्-डीष्-ष्फप्रत्ययानाम् अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति ।डीप्-डीष्-डीन्-चाप्प्रत्ययानां विषये वक्तुं शक्यति ।	1	15	20
02	अपत्यधिकारस्थानाम् अणादितद्धितप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">अण्-ण्य-अञ्-नञ्-स्त्रजादिप्रत्ययान् प्रयोक्तुं शक्यति ।ढक्-ऐरक्-द्रक्-आरक्-ठञ्-घ-ठक्-ण-फिञ् इत्यादिप्रत्ययानान् अनुप्रयोक्तुं शक्यति ।	1	15	20
03	(द्वितीयः पादः) रक्तादि-चातुरर्थिकप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">अण्-ढक्-छादिप्रत्ययानां विषये वक्तुं शक्यति ।ठक्-अण्-ठञ्-यन्-अजादिप्रत्ययान् अनुप्रयोक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	शैक्षिकप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">विविधानां शैक्षिकप्रत्ययानां स्वरूपविषये वक्तुं शक्यति ।छादीनां शैक्षिकप्रत्ययानाम् अनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

सत्रम् – तृतीयसत्रम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-06

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) चतुर्थोध्याय:-काशिका	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	(तृतीयः पादः) शैक्षिकप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">• खजादीनां शैक्षिकप्रत्ययानां विषये ज्ञानं प्राप्स्यति ।• जाताद्यर्थानां शैक्षिकप्रत्ययानां विषये वक्तुं शक्यति ।• भवाद्यर्थानां शैक्षिकप्रत्ययानाम् अनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20
02	प्रोक्ताद्यर्थानां शैक्षिकप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">• प्रोक्ताद्यर्थानां छादिप्रत्ययानां विषये वक्तुं शक्यति ।• इदमाद्यर्थानां अणादिप्रत्ययानाम् अनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति ।• विकाराद्यर्थानाम् अजादिप्रत्ययानां विषये वक्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20
03	(चतुर्थः पादः) दीव्यत्याद्यर्थानां ठगादिप्रत्ययानां प्रबोधः	<ul style="list-style-type: none">• उगादिप्रत्ययानां विषये वक्तुं शक्यति ।• विविधार्थेषु प्रयुक्तानाम् उगादिप्रत्ययानां अनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20
04	ठगादिप्रत्ययानां परिज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none">• अण्-खञ्-यत्-ठक्-णादिप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।• ठजादीनां तथा यत्-ण्यत्-मतुबादिप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

सत्रम् – तृतीयसत्रम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-07

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	धात्वर्थविमर्शः	<ul style="list-style-type: none">व्याकरणस्य दार्शनिकपक्षस्य विषये ज्ञानं प्राप्स्यति ।धातूनां प्रत्ययानां च विषये युक्तियुक्तं ज्ञानं प्राप्तुं शक्यति ।	1	15	20
02	तिङ्गर्थविमर्शः	<ul style="list-style-type: none">तिङ्गल्यस्य विविधानामर्थानां ज्ञानं प्राप्स्यति ।वाक्येषु परस्परं मुख्यार्थानां गौणार्थानां च परिज्ञाने साहाय्यं प्राप्स्यति ।	1	15	20
03	वैयाकरणाभिमतः शाब्दबोधः	<ul style="list-style-type: none">वाक्यार्थज्ञाने सक्षमो भविष्यति ।व्याकरण-न्याय-मीमांसाभिमतस्य शाब्दबोधस्वरूपस्य विषये ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	कर्मकर्तृ-कर्मवद्वादीनां परिज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none">सिद्धक्रियाणां साध्यक्रियाणां च स्वरूपं ज्ञास्यति ।सकर्मकाकर्मकधातूनां तदर्थानां च विषये ज्ञानं प्राप्स्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-08

सत्रम् – चतुर्थसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) पञ्चमोऽध्यायः – काशिका	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	प्रथमः पादः हिताद्यर्थानां छादिप्रत्ययानां प्रबोधः प्राक्रीताच्छः 5/1/1 – परिखायाः ढञ् 5/1/17	<ul style="list-style-type: none">हिताद्यर्थानां छादिप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं शक्यति ।अर्हाद्यर्थानां ठजादिप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं तेषामर्थञ्च अवबोद्धुं सक्षमो भविष्यति ।एतदन्तर्गतानाम् अष्टाध्यायीसूत्राणां व्याख्यां कर्तुं शक्यति ।	1	15	20
02	अर्हत्याद्यर्थानां ठजादिप्रत्ययानां प्रबोधः छेदादिभ्यो नित्यम् 5/1/64 – तेन तुल्यं क्रिया चेद्वतिः 5/1/115	<ul style="list-style-type: none">अर्हत्याद्यर्थानां ठजादिप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं शक्यति ।एतदन्तर्गतानाम् अष्टाध्यायीसूत्राणां व्याख्यां कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20
03	द्वितीयः पादः धान्यानां भवने क्षेत्रे 5/2/1 – इन्द्रियमिन्द्रमिन्द्रलिङ्गो 5/2/93	<ul style="list-style-type: none">भवनाद्यर्थानां खजादिप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।एतदन्तर्गतानाम् अष्टाध्यायीसूत्राणां व्याख्यां कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20
04	तदस्यास्त्यस्मिन्निति मतुप् 5/2/94 – अत इनिठनौ 5/2/115	<ul style="list-style-type: none">मतुबर्थीयानां विविधप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।काशिकानुसारं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:

पत्रम् – MC-09

सत्रम् – चतुर्थसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) पञ्चमोऽध्यायः – काशिका	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	तृतीयः पादः प्राग्दिशो विभक्तिः 5/3/1 – प्रकारवचने जातीयर् 5/3/69	<ul style="list-style-type: none">प्राग्दिशीयप्रत्ययानां प्रयोगे समर्थो भविष्यति ।तसिल्-अस्ताति-अतसुच्-जातीयरादिप्रत्ययानाम् अनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणि व्याख्यातुं शक्यति ।	1	15	20
02	प्रागिवाल्कः 5/3/70 – वस्तेर्दञ् 5/3/101	<ul style="list-style-type: none">कादीनां स्वार्थिकप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं शक्यति ।अज्ञाताद्यर्थानां संज्ञार्थकानां च कनादीनां ढजादीनां च प्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणि व्याख्यातुं शक्यति ।	1	15	20
03	चतुर्थः पादः पादशतस्य संख्यादेर्वीप्सायां वुन् लोपश्च 5/4/1 – अभूततदभावेकृभ्वस्तियोगे सम्पद्यकर्तरि च्विः 5/4/50	<ul style="list-style-type: none">संख्यादिप्रातिपदिकेषु वुनादिप्रत्ययानां प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणि व्याख्यातुं शक्यति ।	1	15	20
04	समासान्ताः इत्यतः पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">समासान्तानां विविधप्रत्ययानां प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।काशिकानुसारं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-10

सत्रम् – चतुर्थसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) वैयाकरणभूषणसारः (सुबर्थादिप्रकरणम्)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	सुबर्थनिर्णयः	<ul style="list-style-type: none">वाक्यार्थबोधे विभक्तीनां प्रयोगं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।सुबर्थविषये विविधाचार्याणां मतानि व्याख्यातुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20
02	नामार्थनिर्णयः	<ul style="list-style-type: none">वाक्यार्थबोधे जात्यादीनां प्रातिपदिकार्थानां ज्ञानं प्राप्तुं शक्यति ।शब्दस्वरूपस्य परिज्ञानं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।अनुकार्यानुकरणयोः भेदान् ज्ञातुं शक्यति ।	1	15	20
03	समासशक्तिः	<ul style="list-style-type: none">वैयाकरणभूषणसारानुसारं समासशक्तेः तात्पर्यम् अवबोद्धुं सक्षमो भविष्यति ।एकार्थी-व्यपेक्षाभावयोरर्थं ज्ञातुं सक्षमो भविष्यति ।समासभेदानां तथा जहदजहद्वृत्तेः परिज्ञानं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20
04	समासशक्तिभेदाः	<ul style="list-style-type: none">समासशक्तिविषये नैयायिकमीमांसकादीनाम् अभिमतं ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।वैयाकरणाभिमतं समासशक्तिस्वरूपं विवक्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-11

सत्रम् – पञ्चमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) काशिका - षष्ठोऽध्यायः	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	प्रथमः पादः आदेच उपदेशेऽशिति 6/1/45 – पदान्ताद्वा 6/1/76	<ul style="list-style-type: none">धात्वादेश-सम्प्रसारणादिकार्याणां परिज्ञानं कर्तुं शक्यति ।विविधानां धात्वादेशागमादीनां विषये अवबोद्धुं सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	इको यणचि 6/1/77 – अनुदात्तं पदमेकवर्जम् 6/1/158	<ul style="list-style-type: none">यणादीनां विविधसन्धीनां नियमानां प्रयोगे समर्थो भविष्यति ।आगमननिगमनविधिना सन्धीनां प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	द्वितीयः पादः बहुव्रीहौ प्रकृत्या पूर्वपदम् 6/2/1 – न भूतादिकसंजीव0 6/2/91	<ul style="list-style-type: none">समस्तपदेषु प्रकृतिस्वराणाम् अनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।समस्तपदेषु प्रकृतिस्वराणां नियमान् विविकुं शक्यति ।समस्तपदेषु आद्युदात्तस्वराणां विधानं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20
04	अन्तः 6/2/92 – अन्तः 6/2/143	<ul style="list-style-type: none">समस्तपदेषु पूर्वोत्तरपदानाम् आद्युदात्तत्वान्तोदात्तत्वविषये परिज्ञानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-12

सत्रम् – पञ्चमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) काशिका - षष्ठोऽध्यायः	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	तृतीयः पादः आदितः – घरूपकल्पचेल0 6/3/43	<ul style="list-style-type: none">अलुक्-पुंवद्भावानां प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	अरुर्द्विषदजन्तस्य मुम् 6/3/67 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">मुमादीनां विविधागमानां प्रक्रियां ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।दीर्घादीनां विविधसन्धीनां प्रयोगे सक्षमो भविष्यति ।यथाग्रन्थं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	चतुर्थः पादः आदितः – दोषो णौ 6/4/90	<ul style="list-style-type: none">अङ्गाधिकारे पठितानां दीर्घादिविधीनाम् अनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति ।यथाग्रन्थं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	वा चित्तविरागे 6/4/91 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">भसंज्ञाधिकारे पठितानां ह्रस्वादिविधीनां व्याख्यानं कर्तुं शक्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-13

सत्रम् – षष्ठसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) काशिका - सप्तमोऽध्यायः	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	प्रथमः पादः युवोरनाकौ 7/1/1 – अश्वक्षीरवृषलवणा0 7/1/51	<ul style="list-style-type: none">अन्-अक्-आयनाद्यादेशानां विधाने प्रयोगे च सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	द्वितीयः पादः सिचि वृद्धिः परस्मैपदेषु 7/2/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">वृद्धि-गुण-जुक्-षुगादिविधादेशानां प्रक्रियां ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।यथाग्रन्थं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	तृतीयः पादः देविकाशिंशपादित्यवाङ्07/3/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">पूर्वपदोत्तरपदवृद्धिप्रभृतिविधीनाम् अनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति ।यथाग्रन्थं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	चतुर्थः पादः णौ चञ्चुपधायाः ह्रस्वः 7/4/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">ह्रस्वादिविधायकानां विविधसूत्राणां परिज्ञानं कर्तुं शक्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां सोदाहरणं व्याख्यानं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-14

सत्रम् – षष्ठसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) काशिका - अष्टमोऽध्यायः	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	प्रथमः पादः सर्वस्य द्वे 8/1/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">द्वित्वादीनां विविधादेशानां परिज्ञानं कर्तुं शक्यति ।अनुदात्तादिस्वरविधीनां प्रयोगं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
02	द्वितीयः पादः पूर्वत्रासिद्धम् 8/2/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">नलोपाद्यादेशानाम् उदात्तादिस्वराणां च विधानस्य प्रक्रियां ज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।यथाग्रन्थं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	तृतीयः पादः मतुवसो रु सम्बुद्धौ छन्दसि 8/3/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">अनुनासिकाद्यादेशानां विसर्गादिविधीनां च अनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति ।यथाग्रन्थं सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	चतुर्थः पादः रषाभ्यां नो णः समानपदे 8/4/1 – पादान्तं यावत्	<ul style="list-style-type: none">णत्वाद्यादेशानां परिज्ञानं कर्तुं शक्यति ।काशिकानुसारेण सूत्राणां व्याख्यानं कर्तुं शक्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-15

सत्रम् – षष्ठसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 80
01	पञ्चवृत्तिस्वरूपपरिचयः	<ul style="list-style-type: none">शास्त्रे समासादिपञ्चवृत्तीनां परिज्ञानं कर्तुं शक्यति ।वाक्यार्थज्ञाने कृत्-तद्धित-समासादिवृत्तीनां प्रयोगं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	20
02	लकारार्थपरिचयः	<ul style="list-style-type: none">लकारार्थविषयस्य अवबोधं कर्तुं शक्यति ।तिङ्र्थज्ञानं वर्तमानादिकालज्ञानं वाक्यार्थज्ञानं च कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
03	निपातार्थपरिज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none">निपातानां द्योतकत्व-वाचकत्वविषये समुचितबोधं कर्तुं शक्यति ।नञ्-उपसर्गादीनाम् अर्थज्ञानं तेषां प्रयोगं च कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20
04	धात्वर्थपरिचयः	<ul style="list-style-type: none">धातुस्वरूपं क्रियास्वरूपं च अवबोद्धुं सक्षमो भविष्यति ।वाक्यार्थबोधे धात्वर्थ-तिङ्र्थस्वरूपं सिद्ध-साध्यक्रियास्वरूपं च प्रयोक्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	20

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)
नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-16

सत्रम् – सप्तमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु) शोधप्रविधि:	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 25
01	अनुसन्धानशब्दविमर्शः व्याकरणे अनुसन्धानस्य आवश्यकता च	<ul style="list-style-type: none">अनुसन्धानशब्दविषये तस्य पारिभाषिशब्दावल्याः च अवबोधं कर्तुं शक्यति ।व्याकरणक्षेत्रे अनुसन्धानस्य आवश्यकता इत्यादिविषये शोधकार्यं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	10
02	आलोचना-परिशीलन-तुलना- विमर्शादिपदानां निर्वचनम्	<ul style="list-style-type: none">आलोचना-विमर्श-परिशीलनादिशब्दानां निर्वचनं कर्तुं शक्यति ।अनुसन्धानस्य विविधभेदानां परिज्ञानं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	5
03	अनुसन्धानेन सह एतेषां सम्बन्धज्ञानम्	<ul style="list-style-type: none">अनुसन्धानेन साकम् आलोचनादिशब्दानां सम्बन्धं विविक्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	5
04	व्याकरणवाङ्मये अनुसन्धानस्य नूतनक्षेत्राणि	<ul style="list-style-type: none">व्याकरणवाङ्मये शोधस्य नूतनक्षेत्राणि अन्वेष्टुं शक्यति ।शोधस्य समाजोपयोगीकर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	5

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-17

सत्रम् – सप्तमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 25
01	पाण्डुलिपिविज्ञानस्य परिचयः पाठालोचनञ्च, भारतवर्षे लेखनकलायाः उद्भवो विकासश्च	<ul style="list-style-type: none">पाण्डुलिपिविज्ञानस्य पाठालोचनस्य च परिचयं ज्ञातुं शक्यति ।भारतवर्षे लेखनकलायाः उद्भवः विकासश्चेति विषयम् अवबोद्धुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	10
02	पाण्डुलिपिग्रन्थानां वैविध्यम्	<ul style="list-style-type: none">पाण्डुलिपिग्रन्थानां विविधतां तेषां भेदांश्च परिज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	5
03	पाण्डुलिपिविज्ञानस्य स्वरूपं पाण्डुग्रन्थानां शोधनप्रकारश्च	<ul style="list-style-type: none">पाण्डुलिपिविज्ञानस्य स्वरूपम् अवबोध्यते ।पाण्डुलिपिग्रन्थानां शोधनप्रकारविषये वक्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	5
04	व्याकरणशास्त्रीयपाण्डुग्रन्थानां सर्वेक्षणं पाण्डुलिपे: संरक्षणोपायश्च	<ul style="list-style-type: none">व्याकरणशास्त्रीयपाण्डुग्रन्थानां सर्वेक्षणं कर्तुं शक्यति ।पाण्डुलिपिग्रन्थानां संरक्षणं कर्तुं तदुपायांश्च अन्वेष्टुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	5

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

सत्रम् – सप्तमसत्रम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-18

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 25
01	पाण्डुलिपिविज्ञानस्य परिचयः पाठालोचनञ्च, भारतवर्षे लेखनकलायाः उद्भवो विकासश्च	<ul style="list-style-type: none">पाण्डुलिपिविज्ञानस्य पाठालोचनस्य च परिचयं वक्तुं शक्यति ।भारतवर्षे लेखनकलायाः उद्भवः विकासश्चेति विषयम् अवबोद्धुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	10
02	व्याकरणशास्त्रीयपाण्डुग्रन्थानां सर्वेक्षणम्	<ul style="list-style-type: none">व्याकरणशास्त्रीयपाण्डुग्रन्थानां सर्वेक्षणं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	5
03	पाण्डुलिपिविज्ञानस्य स्वरूपं पाण्डुग्रन्थानां शोधनप्रकारश्च	<ul style="list-style-type: none">पाण्डुलिपिविज्ञानस्य स्वरूपम् अवभोत्स्यते ।पाण्डुलिपिग्रन्थानां शोधनप्रकारविषये वक्तुं सक्षमो भविष्यति ।	1	15	5
04	पाण्डुलिपिग्रन्थानां वैविध्यं तेषां संरक्षणोपायश्च	<ul style="list-style-type: none">पाण्डुलिपिग्रन्थानां विविधतां तेषां भेदांश्च परिज्ञातुं समर्थो भविष्यति ।पाण्डुलिपिग्रन्थानां संरक्षणं कर्तुं तदुपायांश्च अन्वेष्टुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	5

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-19

सत्रम् – सप्तमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम Learning Outcome	क्रेडिट 04	घण्टे 60	अंक 25
	शोधपत्रप्रस्तुति:	(अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)			
01	शोधपत्रस्य शीर्षकनिर्धारणम्	<ul style="list-style-type: none">शोधपत्राणां शीर्षकनिर्धारणे सक्षमो भविष्यति ।	1	15	10
02	शोधपत्रोपयोगिसामग्रीणां सङ्कलनं कृतशोधकार्याणां सर्वेक्षणञ्च	<ul style="list-style-type: none">शोधपत्रलेखनार्थम् उपयोगिसामग्रीणां सङ्कलनं कर्तुं सक्षमो भविष्यति ।कृतशोधकार्याणां सर्वेक्षणं कर्तुं समर्थो भविष्यति ।	1	15	5
03	शोधपत्राणां स्वरूपं तेषां व्यवस्थापनञ्च	<ul style="list-style-type: none">शोधपत्रलेखनाय कौशलं विकसति ।शोधपत्राणां स्वरूपं निर्धारयितुं तेषां व्यवस्थापनं कर्तुं च सक्षमो भविष्यति	1	15	5
04	वर्तमानसन्दर्भे शोधपत्रस्योपयोगित्वम्	<ul style="list-style-type: none">लिखितानां शोधपत्राणां साम्प्रतिकोपयोगित्वं तेषामुपादेयत्वञ्च ज्ञातुं शक्यति ।	1	15	5

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

(केन्द्रीय विश्वविद्यालय)

नई दिल्ली – 110016

संकाय: – वेदवेदाङ्गपीठम्

कक्षा – शास्त्री, प्राचीनव्याकरणम्

विभाग: – व्याकरणविभाग:कक्षा – कक्षा

पत्रम् – MC-20

सत्रम् – अष्टमसत्रम्

ईकाई	पाठ्यांश (विषयवस्तु)	अधिगम परिणाम Learning Outcome (अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्रः)	क्रेडिट 08	घण्टे 60	अंक 200
01	लघुशोधप्रबन्धः	•	08	60	200
02	—	•			
03	—	•			
04	—	•			